

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 45.

V Ljubljani, v soboto 11. novembra 1899.

Letnik IV.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne. — **Naročnina** je za vse leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt. leta 1 gold. Vsaka številka stane 7 novč. — **Dopisi** pošiljajo se uredništvu „Slov. Lista“ — **Nefrankovani dopisi** se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — **Naročnina, reklamacije in oznanila** se pošiljajo upravnistvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravnistvo sta v Ljubljani, **Gradišče štev. 15.** Uradne ure od 9—12 ure dop. — **Oznanila** se računajo po navadni ceni.

Narodni samomarci.

Kdor se spominja nazaj na Jurčičeve čase, ko se je v „Slovenskem Narodu“ gojilo ono idealno rodoljublje, ki uči, da naj človek iz ljubezni do brata pozablja samega sebe, ko je bil vsak kranjski Slovenec za rešitev obmejnih bratov pripravljen darovati kri in življenje, načuditi se ne more, kako je mogoče, da je srce slovenskega naroda naenkrat postalo popolnoma izprideno in gnilo. Prepričanje tistih starih nemškutarskih Kranjcev, ki so nekdanj v gostilnah po dobroti kranjskih klobas sodili vrednost našega naroda, prihaja danes žal na površje. „Kaj vera, kaj narodnost, kaj principi? — kruh!“ je klical nedavno neki advokat v slovenskem dnevniku, ki se tiska v 2000 izvodih! Ne dvomimo, da bode isti mož prihodnjič čitateljem „nemške in slovenske narodnosti“ poleg kruha namesto principov ponudil — kranjsko klobaso. Tako nizko smo padli Slovenci od idealov, recimo od Zjedinjene Slovenije! S kolikim trudom so pokojni Bleiweis in drugi rodoljubi dvigali Slovence kvišku iz zaspanosti in materijalizma k narodni samozvesti in vzajemnosti, danes pa se vse počne, — in podirati je laže kot zidati — da bi se uničil sad trdega dela pokojnih in pokoji se bližajočih idealistov!

Posebno žalosten je postal ob tej podivjanosti položaj obmejnih Slovencev. Oni narodni trpin, ki tako rekoč vise na križih, na katere jih dan za dnevom pribija surova tujčeva roka, ne dobivajo iz središča slovenskih dežel od one stranke, ki je nekdanj imela patent za absolutno narodnost, drugzega kot roganje in psovanje, le semtertja se jim ponuja pomoč, a le pod pogojem, če se umirajoči odpovedó veri svojih očetov in postanejo liberalci. Za to trditev imamo več dokazov.

Prvi slučaj. Pri Trstu v Skednju je tržaški rodoljub dr. Rybař nedavno na imenitnem shodu ob splošnem odobravanju naroda obžaloval razpor na Kranjskem in na Goriškem,

vsled katerega silno škodo trpi slovenska stvar na periferiji, rekoč: „Kako morete pričakovati, da bodo Slovenci spoštovali, ako se med seboj napadajo hujše, nego napadajo nas Italijani? ... Čas je že, da pustijo svojo osebno korist na stran in da nastopajo skupno proti skupnemu sovražniku. Slovenski narod je majhen in, ako hočemo kaj doseči, moramo biti složni. Le tedaj, če bo narod jedini in ako bodo zastopniki našega naroda složni, smemo pričakovati, da bo vlada upoštevala njih glas ter da kaj dosežemo. Ako pa se bodo v drugih pokrajinah vedno le prepirali, nas ne bo upošteval nikdo.“ Sledilo je tem besedam dr. Rybařa burno pritrevanje in dolgotrajno ploskanje poslušalcev, kakor je poročala „Edinost“. In kaj je pa na to storil „Slovenski Narod“? Ponatisnil je Rybařev govor z naslovom: „Tirade dr. Rybařa“, na koncu je pa pristavil, da je govornik le pavšalno sumničil, da so njegova sumničenja jako smešna, da je od vzvišenega do smešnega samo jeden korak, da se naj dr. Rybař e tutti quanti pridejo učit nesebičnosti in požrtvovalnosti k „Narodu“, da „Narodovcem“ Rybařeve tirade prav nič ne imponirajo in da ne bodo čisto nič vplivale na stališče „Narodove“ stranke. Zabelil je pa „Narod“ svoj članek z izjavo: „V Trstu ste po raznih fazah postali popolnoma klerikalni. Svobodno Vam! Mi Vam Vašega najnovejšega prepričanja ne bomo kratili, če tudi na svojo žalost vidimo, kako slovensko delavstvo vsled Vašega klerikalstva beži v tabor socijalnih demokratov (sicer so ti „Narodovcem“ najboljši sodrugji!), kako v mestu, koder je več Slovencev in veliko več slovenskega kapitala nego v Ljubljani, ne morete dobiti nobene pozicije, in kako Vam Lahbi celo v okolici odjedajo rušo za rušo. Mi imamo zavest, da postopamo tako, kakor zahteva korist vsega Slovenstva (!), zavest, da koristimo (!) tudi obmejnim Slovincem, če premagamo na Kranjskem brezdomevinski (!) klerikalizem in zato bomo ta boj nadaljevali (!), pa bodi to dr. Rybařu

všeč ali ne.“ Tako lekcijo je dal „Narod“ najiskrenejšim idealistom, ko so se predrznili ponižno prositi miru v središču, da ne utonejo Slovenci v naraščajočih valovih tujstva! Tako je ozmerjal voditelje tržaških Slovencev list, katerega s svojimi delnicami vzdržuje oni Hribar, kojega so tržaški rodoljubi vedno nosili na rokah z največjim spoštovanjem! Ker Hribar na vse to roganje molči, je to najbolj očitno znamenje, kam smo — padli.

Drugi slučaj. Koroški Slovenci so otvorili v Sinči Vasi zadržno skladišče z velikim navdušenjem, ker so prepričani, da jih more rešiti pogina le gospodarska organizacija. „Narod“ ni mogel proti temu podjetju pokazati drugače svoje zle volje in omadeževati slavnosti, kakor z lažjo, da je bil dr. Šusteršič zahteval, „da se ne sme razobesiti nobena narodna zastava in da se sploh ne sme nič govoriti o narodnosti“. To podlo sumničenje je bilo jedina podpora, katero je „Narod“ privoščil začetku gospodarskega osamosvojenja med nesrečnimi koroškimi Slovenci!

Tretji slučaj. Na Goriškem sta dr. Tuma in Gabršček vprizorila „ravs“, o katerem nihče ne dvomi, kdo mu je pokrovitelj v Ljubljani. Dr. Gregorčiča, grofa Coroninija in druge zaslužne može, katere je „Soča“ še pred malo meseci povzdigovala v tretja nebesa, sedaj isti list blati kot najbolj nesposobne politike. „Narod“ je prej molčal in le z veseljem opazoval rovanje „Soče“. Kakor hitro je pa odložil grof Coronini oba mandata in pozval volilce, da naj se izrekó, za kom stojé, skočil je „Narod“ po koncu — Tumi na pomoč. Istega grofa Coroninija, ki je z dr. Gregorčičem najtesnejši politični somišljenik dr. Ferjančiča, „Narod“ napada in mu odreka vso sposobnost za poslanstvo ter sploh napada vse „dosedanje goriško vodstvo, ki je tako zavozilo, da bo treba veliko in energičnega dela, predno se vse storjene hibe popravijo“. Ko je „Narod“ namahal še „goriške nunčke“, katerim se prišteva tudi dr. Gregorčič, dostavlja to-le svoje modrost: „Sloga, sloga se kliče in sloga se varuje tudi,

Slovenska krajevna imena.

(Dalje.)

Medvóde — *Zwischenwässern*. Med vodama, med Savo in Soro, leži vas Medvóde. Napravilo se je po legi kraja ime ženskega spola v množini, ki bi se po pravilih glasoslovja moralo imenovati Medvoje, ker „d“ pred jotovanim soglasnikom izpada. Ali ostalo je ljudstvu živo v spominu, da je kraj dobil ime iz družilnika „med vodama“, in zato je ostal trdi „d“. — Nemška beseda „Zwischenwässern“ je gola prestava slovenskega imena v eliptični obliki (odpahnil se je predlog „den“), namreč iz „zwischen den Wässern“ je nastalo Zwischenwässern.

Blizu Medvod stoji škofov grad z vasjo Goriče ali Goričane, nemški Görtschach (v starih listinah Gorzach). Stari grad, katerega je podaril cesar Friderik ljubljanskim škofom, je stal na gorici nad sedanjim gradom. Prebivalci so se imenovali Goričani, iz Goric+jani, in so dali tudi vasi pod gradom ime na Goričanih. Končnica „an“, ki je pri krajevnih imenih pozneje po navadi izpadla, se je tu deloma še ohranila, tako, da se vspešno rabita obe obliki: Goriče in Goričane (kar je baje nastalo iz tožilnika

tega imena, katero je bilo prvotno moškega spola), rod. Gorič in Goričan itd. Iz skrajšane oblike mestnika „na Goričah“ je nastalo nemško ime Görtschach. Kakor Goriče, so se femininirala tudi imena mnogih drugih vasij. Naj omenimo samo nekatere vasi blizu Gorič. Staroslovenski mož Gostek je ustanovil s svojo zadrugo vas Gosteče. Prebivalci so se imenovali Gostek+jani=Gostečani, tož. množ. „v Gostečane“, „an“ je izpal, tedaj „v Gosteče“ in iz tega se je napravil imenovalnik ženskega spola Gosteče. Istotako je mož Ratek utemeljil vas Rateče. Nemci so to vas krstili za Ratendorf in pozneje celo za Rattendorf. Vas Žlebe je postala ženskega spola samo v imenovalniku, v drugih sklonih je ostal moški spol, Žlebov, itd., kakor Železnike, iz Železnikov.

Škofja Loka — *Bischoflack*. L. 973. je cesar Oton podaril kraj Loko (v listini je pisan še nosnik „n“, tedaj „Lonca“) freisinškim škofom, ki so bili gospodarji mesta in okolice do l. 1803. Mesto je po škofih dobilo ime Škofja Loka. Da je nemški „Lack“ ali „Laak“ nastalo iz slovenskega „v Loku“, leži na dlani.

Med Loko in Kranjem je bil nekdanj velik hrastov gozd, ki se je imenoval Sorska Dobrava

(l. 973. „Szovrska Dubravua“). Ker je bil kraj, kjer so dotlej prebivali sami Slovenci, malo obljuden, so freisinški škofje v 11. in 12. stoletju na zapadno stran gozda naselili svoje nemške rojake z Bavarskega. Tako so nastale med Loko in Kranjem nemške vasi: Dorfarje (Dorfern), Virmaše (Erinrich ali Ernern) itd. Do l. 1600. so se ti Bavarci čisto poslovenili, ostala so jim samo še nemška imena vasij in družin.

Kranj — *Krainburg*. Mesto Kranj stoji na skali ali na krni. Pleteršnikov slovar ima: krn, i. f. die Bergspitze, die Klippe. Nekdanj je bila beseda krn Slovincem bolj znana, kakor je danes. Prebivalci na skali so se tedaj imenovali krn+jani = Krnjani. Odtod je nastalo po metatezi ime Kranj, skrajšano iz „v Krnjanih“. Ko je pozneje neki nemški grof od cesarja dobil v fevd ta kraj, je sredi slovenskega sela Kranja postavil svoj grad (Burg) in nastalo mesto je dobilo v nemščini ime Krainburg. Kranjski grof je bil sicer najmočnejši med gorenjskimi grofi, vendar ni treba misliti, da bi bila morala ravno od mesta Kranja dobiti ime vsa Gorenjska in potem vsa dežela kranjska (Krain), prav lahko so se prebivalci gorate dežele imenovali Krnjani, in sicer ne-le na Gorenjskem, ampak tudi na

ko se je izkazalo (kdaj?), da ni nič vredna in da se pri vsi ti slogi ni skoro nič doseglo, niti v narodnem, niti v političnem ali v gospodarskem oziru. Tako so „Narodu“ od muh vsi oni goriški, do zadnjega trenutka vedno čislani politiki, ki nočejo biti „napredni“ in pričeti narodu „jedino koristnega boja“, gonje na nunčke.

Ali se je kdaj sanjalo obmejnim Slovincem, da bodo take svete in tako pomoč dobivali iz središča od tiste stranke, ki se je štilila za voditeljico vsemu narodu? Danes stoje cilji in nameni te stranke razkrinkani pred njimi. Odločiti se jim ne bode več težko. Z gnjevom in studom lahko zakličejo stranki, ki jim pošilja tako tolažbo čez meje kranjske dežele: Fej, mi Vas ne maramo! Vaši nauki niso narodni, to so le nauki narodnih samomorcev! Sloga jači, nesloga tlači!

Izvirni dopisi.

Altendorf pri Essenu, 3. novembra. — Gospod urednik! Po naročilu mojih tovarišev, slovenskih delavcev na Nemškem, Vam moram naslednje poročati: Na vseh svetnikov dan smo se zbrali slovenski delavci v našem društvenem prostoru „Zeche Amalia“ prav po nasvetu zlate duše, našega dušnega očeta in prijatelja gosp. dr. Kreka, katerega nam je bila poslala prav božja milost in pa dobrota ljubljanskega knezoškofa, pogovarjali smo se o naših potrebah in o naši ljubi domovini. Govorili smo o bratomornem razporu v naši lepi Kranjski in se končno prepričali, da je zdaj bolje biti na tujem, kakor v rodni zemlji, kajti tukaj smo si vsi Slovenci bratje — veže nas bratovska ljubezen in prizanesljivost. Ker sta nam bila slovenska dnevnika „Slovenski Narod“ in pa „Slovenec“ na razpolago, smo brali in po listih predočili ostudno vojsko zadnjih dni, ki se je bila zaradi tega, ker dr. Ferjančič ni več podpredsednik v državnem zboru. Povdarjati moram, da večina naših ljudi tukaj ne pozna nobenega v tej bitki navedenih doktorjev, t. j. Ferjančiča, Šusteršiča in Tavčarja. Bili so tedaj do skrajnosti objektivni ljudje, kateri ljubijo svojo domovino z mladeniško navdušenostjo, a obsojajo z močato nepristranostjo domači prepir in obsojajo one kateri so ga zanetili in ga še vedno negujejo. Marsikatera huda beseda se je izrekla, koje ne smem zapisati, marsikatera trda delavska pest se je pokazala ter je pribila svojo ostro sodbo na nedolžni ploh mize. Prebrali smo članek za člankom nasprotujočih si kranjskih dnevnikov, a ni ga bilo človeka, kateri bi bil pri vsej prostodušnosti, ki vlada med nami, zagovarjal počenjanje „Slov. Naroda“, t. j. njegovega urednika dr. Tavčarja. Sodili smo brez vsacega vpliva, prav kot trezni, resni možje, in izrekli svojo sodbo tako:

Način boja po „Narodu“, je pač ostuden, kajti laž, zavijanje in perfidnost so gradivo, ki se porablja proti dr. Šusteršiču, in ko se je glede te osebe laž dokazala — proti ostalim državnim poslancem, t. j. onim osebam, katere so dr. Ferjančiča dosledno do zadnjega trenutka držale in ga celo v delegacijo izvolile. Nečuveno je končno, da se najde na Kranjskem še človek, kateri bere „Slov. Narod“ in si pusti svoj zdravi razum po takih lažeh pokvariti, nečuveno je, da se ne vzdigne ves slovenski narod proti taki grdobiji, ki onečastuje celi narod javno pred celim svetom, tako da smo Slovenci sovražnikom v posmeh, a drugim pa v pomilovanje.

Gospod urednik! To je sodba, katero so izrekli prosti možje v tujini in mi izrečno naročili, da jo pošljem Vam, ker niste v boju direktno prizadeti. Tudi tu naj velja objektivnost. Bodite pa tudi uverjeni, da ko bi nam bilo mogoče precej predstaviti se v našo ljubo domovino, da bi mi prosti delavci pokazali dejansko, kaj zasluži tako pečenjanje kaj zasluži tak človek. In mir bi moral biti v deželi. Z Bogom!

Miroljub.

Iz Idrije, 8. novembra. — Pred meseci je sicer „Slov. Narod“ poročal, da je klerikalni zmaj v Idriji uničen in poražen, a v nedeljo, dne 5. t. m., smo se zopet preverili, da „Slov. Narod“ včasih malo preveč pove, da ni vedno vse tako res, kakor „Narod“ svoje verne bralce „farba“. V nedeljo priredila je „Kat. del. družba“ veselico. In gotovo si mislite, g. urednik, da ni prišel nikdo na klerikalno veselico; a motite se, grozno se motite, ako tako mislite. Prostorna pivarna pri „Črnem orlu“ je bila tako natlačena polna, da jih je moralo mnogo oditi, ker niso dobili več prostora. Ne veselice liberalnega „Del. bral. društva“, ne one napredne požarne brambe — narodna čitalnica pa sploh ne prireja veselice, ker nima potrebnih močij, — niso nikoli tako mnogoštevilno obiskane, kakor veselice „Kat. del. društva“. Pa ne le delavstvo, temveč tudi idrijsko uradništvo je bilo na tej veselici kar najštevilneje zastopano. Torej s klerikalno stranko še ni tako pri kraju, kakor poroča „resnicoljubni“ dopisnik „Slov. Naroda“. Saj so pa tudi res lahko priljubljene veselice „Kat. del. družbe“, ker se pevci, godci in igralci na vso moč trudijo, da izvršijo svojo nalogo častno in v popolno zadovoljnost ljudstva. Ker je bila na vspeh daljša igra „Mlinar in njegova hči“, zapeli so pevci ta večer le mešani zbor „Ljubica“ in moški zbor „Ljubezen in mlad“. Občinstvo je bilo ž njima, kakor tudi z vsemi godbenimi točkami, katere je proizvajal društveni orkester, popolnoma zadovoljno. Pa tudi igralci so rešili svojo nalogo prav izvrstno, ker ima „Kat. del. družba“ res nadarjene igralce. Glavne vloge so bile v najspretnostnih rokah in pohvaliti nam je še prav posebno igralke, ki so

pri tej veselici prvič nastopile in vender svojo nalogo častno izvršile. Kakor čujemo iz-za kulis, pripravljala se za predpust igra „Revček Andrejček“, kar moramo le odobravati.

G. urednik, dovolite mi pa sedaj še nekoliko opazk k „Narodovemu“ članku „Zmaga v Idriji“ z dne 21. okt. t. l. Sicer sem vedno čakal, da bo kdo drugi prijel za pero in „Narodovemu“ dopisniku povedal, da ni vse čista resnica, kar on piše; toda, ker se do danes še ni nihče oglasil, dovolite mi, da jaz to storim.

V prvem delu tega znamenitega dopisa poje dopisnik jeremijade radi novega „Kršč. gospodarskega društva“, ki se je ustanovilo v Idriji. G. dopisnik, kako ste vender čudni, sedaj stokate in javkate, ko se je ustanovilo „Kršč. gospodarsko društvo“, takrat pa niste stokali, ko so soc. demokratje ustanovili svoje „Konsumno društvo“. O, dobro vemo, zakaj. Besedica „krščanski“ Vam ne ugaja prav posebno. Pa le pomirite se, „Kršč. gospodarsko društvo“ je ustanovljeno in sedaj ne pomaga nobena „žavba“ nič več.

Drugi del imenovanega dopisa pa obdelava občinske volitve. Prav je, g. dopisnik, da poveste vsemu svetu, da ste liberalci zmagali; a ne zamerite mi pa, ako se Vam drznem povedati, da ste nekoliko pa le „farbali“ v svojem dopisu in da ni bilo vse tako res, kakor natvezujete svojim lahkovernim čitateljem. No, „Slov. Narodu“ se tako vsaka „farbarija“ veruje. Pravite, kako so klerikalci pridno agitovali, in da so pobrali večino pooblastil; a „narodnjaki“ se niso nič pripravljali. (Tako stoji v „Narodu“ črno na belem!) G. dopisnik, ali ste tako zlobni ali tako prismojeni, da že ne veste več, kaj pomeni izraz „nič“?! Saj ste bili vender v Idriji, ko se je pripravljalo za volitve, in bi morali torej vedeti, kaj se je vse tisti čas godilo. Ali se ni cela tolpa liberalcev podila pred volitvami več nedelj zapored iz gostilne v gostilno, in sicer največ v take gostilne, kamor niso liberalci hodili ni prej ni pozneje, samo da so lovili glasove za-se, in so jih res tudi vjeli? Ali niste ravno liberalci sklicali volilni shod, na katerem je vaš liberalni g. župan ponudil za III. razred kompromis soc. demokratom? Ali se to ne pravi pripravljati se za volitev? Katera stranka pa je pobrala večino pooblastil, to bi morali Vi bolje vedeti, nego jaz, ker so Vam gotovo volilni zapisniki na razpolago. Vendar pa se mi zdi, da ste se nekoliko ušteli, in sicer v svojo izgubo. Spominjam se prav dobro, da ni imela krščanska stranka pooblastil niti v I. niti v II. razredu, pač pa jih je imela Vaša stranka, in sicer v I. razredu, če ne več, vsaj od štirih učiteljc in v II. razredu vsaj od štirih županovih sorodnic in od posestnice pod gorami. Torej nič in nič je nič; štiri in pet je pa deset. Edino mogoče bi bilo, da je imela kato-

Koroškem, kakor bomo pozneje slišali. Ne strinjamo se tedaj z razlago Dežmanovo, da bi Kranjci bili Krajinci, in da bi se bila „Creina marcha“ l. 973. imenovala zato tako, ker je bila „na kraju“. Po našem mnenju je Kranj (in Krain) nastalo iz Krnjan, ter Kranjsko iz Krnjansko. Ime Kranja in bližnjih Karavank, katere omenja že Ptolomej v predrimskem času, ni treba izvajati iz keltskega jezika. Nedavno je bila manija, da so jezikoslovci razlagali vsa imena, katerih niso znali razložiti, iz keltsčine, in so trdili, da so po naših krajih prebivali pred Slovenci sami Kelti. Dandanes ta keltska povodenj že odteka. Mi Karavanke razlagamo drugače. Če danes imenujemo ljudi, ki prebivajo na hribih, hribovce, zakaj bi jih stari Slovenci ne bili mogli imenovati krnovane ali krnovljane. In po prebivalcih so lahko dobile gore ime Krnovánke, kar je tujec popačil v Karavánke. Seveda smo s to razlago prišli navskriž z onimi zgodovinarji, ki zmetujejo Vodnikov verz: „S prvega tukaj stanuje moj rod“, ali, nič ne de, utegnemo jim napraviti še pri razlagi mnogih „predrimskih“ imen jednako zgago.

Sv. Jošt — St. Jobst. Postajališče je dobilo ime od starodavne božjepotne cerkve sv. Jošta, ki gleda raz hriba v krasno okolico. Svetnik Jošt se po latinsko imenuje Jodocus.

Podnart - Kropa — Pódnart - Kropp. Sprevodnik se ne more drugače spakovati pri slovenskem imenu Podnart, kakor da naglas, kadar vzame v usta nemški jezik, vrže na prvi zlog besede, v slovenščini ga pa pušča na drugem zlogu. Beseda je nastala iz rt, staroslov. rьtь, apex, Spitze. Deblo „rt“ je dobilo spredaj dva predloga „pod“ in „na“. Kraj na griču nad postajo se je imenoval Nart = na+rtu, in naselbina spodaj pod+Nartom = Podnart. Med ljudstvom se tudi še čuje pod Nartom.

Vrlim Kroparjem se bomo znabiti nekoliko zamerili, ako bomo ime njihovega trga razlagali iz nemščine, s tem pa ni rečeno, da bi bili Kroparji kdaj Nemci. Pač pa je zelo verjetno, da je vplival kak nemški plavžar na to, da je dala jama, kjer so kopali rudo, kraju ime Kropa, tedaj iz nemškega Grube.*) Kraj ni star

*) Da izvajamo Kropa iz Grube, napotil nas je Lopašič, ki piše v knjige „Bihać i Bihaćka Krajina str. 200): „Gdje su Krupe, tu se ponajviše vadi ruda“. Priznamo pa, da je lahko kraj Kropa dobil ime tudi od potoka Kroepe, ki ondi izvira iz skalnate kotline, a se kmalu izteka v potok Lipnico. Potokov z imenom Kropa je več po slovanskem svetu. Dobili so znabiti ime od gorke vode (krop), ali pa je ime v sorodu z deblo „kr“ = skala. Opisuje grad Krupo v bosenski Hrvatski, pravi Lopašič, da je kraj ime dobil od potoka Krupnice (ali Krušnice), „koji izvire južno od Krupe iz jedne pećine“. Na istem mestu piše Lopašič:

nad 600 let, zato so tudi prebivalci dobili po nemškem vplivu mlado končnico „ar“ in se imenujejo Kroparji. Tudi Železnikarji imajo mlado končnico, ker v 13. stoletju ondi še ni bilo železnikov (izdelovalcev železa), kjer stoji danes trg. Nemški uradniki so prvemu kraju rekli „in der Grub“ (Kropp), drugemu pa „bei den Eisnerern“ (Eisnern). Z večjo pravico pa nosi končnico „ar“ Davčar (Deutscher). Freisinški škofje so v Davči naselili Nemce, a po žilah njihovih naslednikov teče že poslovenjena kri.

Ker smo sedaj že krenili na levo, stopimo še na desno, da dokažemo, kako potrebno je, pri razlagi krajevnih imen ozirati se na to, kako so imena pisana v starih listinah. Jedno uro od Podnarta, v svetokriški župniji, leži Žiganja Vas, ki se po nemško imenuje Siegersdorf. Na prvi pogled bi pri slovenskem imenu utegnil kdo misliti na požiganje, pri nemškem

U starih hrvatskih zemljah ima više Krupa; tako je jedna kod Banjaluke, druga kod Bugojne, treća u Hercegovini; osim toga ima rječica Krupa sa monastirum pod Velebitom u Dalmaciji i grad i potok Krupa kod Črnomlja u Dolnoj Kranjskoj. Valvasor („Ehre“ XI. 322) pri opisu dolenskega gradu Krupe ali Kroepe izvaja ime iz slovenske besede krop. Zanimivo je tudi, kar omenja Valvasor na istem mestu, da je Ana grofinja Ortenburska, rojena grofica Krup, ustanovila radovljiško faro. Pod to faro je nekdanja spadala gorenjska Kropa.

liško-narodna stranka v tretjem razredu več pooblastil, kakor liberalna; toda, ako je narodna stranka s tako silo delovala ob volitvah III. razreda, da je s kočijami vozila volilce na volišče, potem si pač lahko mislimo, da je pobrala tudi pooblastil, kar se je največ dalo. Sicer pa, g. dopisnik, Vi ste z g. županom gotovo dobro znani, znabiti ste še celo obč. odbornik, prosite ga, da Vam pokaže volilne zapisnike in preštejte vender že enkrat, koliko pooblastil je imela katera stranka, ter poročajte potem natančno s številkami v „Slov. Narodu“. Pa, prosim, pazite, da se ne uštejete! — G. dopisnik, dovolite mi še nekaj opazk! S svojimi zbadljivimi opombami na dva volilca I. razreda niste prave pogodili. Za opazko „jeden trideseterih“ Vam povemo, da bi prav nič ne škodovalo, ako bi se bil tudi nekdo Vaše stranke pomešal med „tridesetere“, da bi bil vsaj zvedel, da je dolžnost vsacega kristijana, biti vsako nedeljo in vsak praznik pri sv. maši, da bi vsaj njegovi lastni učenci ne imeli povoda, izražati se o njem, da je „jud“, ker ga ne vidijo skoro nikoli v cerkvi. Prav tako ste zelo slabo naleteli z uradnikom „z ljudsko-šolskimi študijami“. Prašajte g. župana, kaj je bolj častno za moža, ali to, ako se s pridnostjo in dasi tudi le z „ljudskošolskimi študijami“ povspne do uradnika v X. čin. razredu, ali pa to, ako mož z vseučiliškimi študijami postane trgovec s čipkami, za kar je v Idriji skoraj vsaka ženska sposobna. Prosim, prašajte g. Dragotina in sporočite nam, kaj Vam bode on na to odgovoril.

Pravite tudi, da klerikalna stranka šteje g. županu „v nedopusten greh njegove vseučiliške študije“. Bog obvaruj, da bi mu mi to šteli v greh; ravno nasprotno, še lepo je to, da ima idrijski župan vseučiliške študije; le to se nam ne zdi prav častno, da je vseučiliške študije obesil na kol ter se lotil tako nizkotnega posla, kakor je trgovina s čipkami, za katero pač ni treba vseučiliških študij.

Tudi glede rekurza proti volitvam menda ni vse tako, kakor vi trdite, g. dopisnik. V Idriji se je vedno le govorilo, da so socialni demokrati vložili rekurz, ne pa katoliška stranka. Sicer mi pa ni dalje znano, kdo je rekurz sestavil in podpisal. Torej o tem ne govorim. K sklepu prosim g. dopisnika še jedenkrat, da ob priliki odgovori na zgornji prašnji.

Politiški pregled.

O zvišanju cesarjeve civilne liste se precej piše po časopisju. Doslej znaša civilna lista 4.660.000 gld. Ta svota je baje zadoščala, ko je bilo samo 38 princev polnoletnih, ne zadošča pa baje sedaj, ko je v cesarski hiši polnoletnih 75 princev, katerih vsak „mora“ dobiti 50.000 gld. letne apanaže.

Davki v Avstriji. „Wiener Abendpost“ priobčuje izkaz v prvih treh četrtletjih plačanih

davkov. Direktnih davkov je bilo plačanih gld. 90,205.520 (gld. 5,665.462 več nego lani); indirektnih davkov gld. 214,279.839 (gld. 9,436.616 več nego lani). Na plačanih carinah je bilo prebitka gld. 48,175.283. Lani je bilo gld. 12,133.795, več prebitka, to pa radi velicega uvoza žita. Vseh davkov je bilo plačanih v treh četrtletjih gld. 304,584.359.

Branit avstrijsko enakopravnost je odpotovalo na Češko nad 70 orožnikov s Kranjskega, 60 s Štajarskega in 40 s Koroškega.

„Rokitanskega Bauernbundu“ se slabo godi. Blagajne njegove so prazne. Različni agentje nočejo odrajtovati denarja. Samo pri „Bauernbundovskih“ dveh listih znaša dolg 5984 gld. 34 kr.

Inomost ne dobi „Bismarckstrasse“. Mnogo meščanov se je proti zadnemu sklepu obč. sveta pritožilo na dež. odbor in ta je rekurzu ugodil.

Proti katoličanstvu v Avstriji. Schönerer nima posebne sreče z gonjo „Los von Rom!“ Izmej 20 milijonov avstrijskih katolikov je izstopilo iz katoliške cerkve 7800 ljudi. Schönerer vedno odlašaja svoj izstop. Sedaj naznanja, da bode 15. januarja prihodnjega leta slovesno odpovedal se katoličanstvu.

Nemški cesar bode 20. t. m. odpotoval na Angleško. S tem potovanjem je postal še nepopularnejši, nego je bil doslej. Nemški cesar hoče biti lastni državni kanclar, ki bi imel pravico proti volji ljudstva z Angleži sklepati politično prijateljstvo. Opozicijski listi žele, naznanjajoč potovanje cesarjevo na Angleško, sijajno zmago — Burom. Kako raste priljubljenost cesarja Viljema, kaže dejstvo, da je bilo tekom leta že 274 obsodb radi razžaljenja cesarja!

Bavarci proti Prusom. Bavarci se odločno upirajo, da bi s Prusijo imeli skupne poštne znamke. V listu „Das Bayerische Vaterland“ čitamo odločen protest proti pruski pohlepnosti, ki hoče, da bi bavarški grb zginil izpred očíj Bavarcev, ko so Prusi dosegli, da imajo bavarški vojaki na čepicah pruske kokarde. Početje Prusov imenuje list „Raubritterthum“. Da bi poštene Bavarci dobivali vedno več eneržije v boju proti požrešnim Prusom!

Car Nikolaj in cesar Viljem sta se v sredo sestala v Potsdamu pri Berlinu. Pravijo, da sta se dogovarjala radi lokalizovanja vojne v južni Afriki. Ruski car je imel vsekakor pri dogovorih, da ne nastanejo iz vojne v južni Afriki konflikti v Evropi, poštene namene, cesar Viljem pa je imel gotovo pred očmi dobičke za nemško kolonijalno politiko.

Kako se postopa z obsojenimi srbskimi radikali. Poroča se, da v ječah obsojeni srbski radikali nimajo ne klopi, ne stola. Taušanoviča so privedli v Palanko, ker ima ondi mnogo privržencev in so se vsled tega vladni krogi nadejali, da se narod upre. Toda narod ni šel na nastavljene limanice. Tavšanovič je na smrt bolan, a zdravnika mu ne dadó. Pašič je prost, a ne

sme iz Srbije. Vlada mu ni pustila odpotovati v Karlove vane. Osvobodjena dr. Gjoko Nikolič in dr. Vladimir Gjorkovič smeta izvrševati svojo zdravniško službo, a pred hišo stoji noč in dan straža, ki vsakega obiskovalca ustavi in izprašuje. Staro mater dr. Nikoliča so obsodili na 30 dni v zapor, ker se je proti temu pritožila. Pera Kovačevića ni več. Poleg Kneževićeve gomile se vzdiguje njegov grob. Vlada je zaplenila Taušanoviča, Živkoviča in Nikoliča za pravdne stroške vse premoženje v znesku 120.000 dinarov. Tako vladata Srbijo Milan in Aleksander Obrenovič. Aleksander je bil te dni celo tako predrzen, da je hotel biti na Dunaju vsprejet od našega cesarja. Dobil je zaprte duri. Kar počne Milan v Srbiji, presega že vse meje. Skupščina je morala dovoliti 3,200.000 dinarjev za „izredne vojne izdatke“. Javna tajnost je, da so namenjeni za prazni Milanov žep. Izdatki vojnega ministerstva niso podvrženi nikaki kontroli, zato Srbija troši za vojsko okolu 33 milijonov, tretjino vsega proračuna. Z drugo tretjino se obrestuje državni dolg, samo ena tretjina vseh stroškov pa se porabi za potrebe dežele in uprave.

Domače novice.

† **Janko Pajk.** V sredo ob 5. uri popoldne so pokopali na ljubljanskem pokopališču vzornega, delavnega rodoljuba, c. kr. profesorja Janka Pajka, soproga odlične slovenske pisateljice gospe Pavline Pajkove. Janko Pajk bode imel častno mesto mej slovenskimi pisatelji. Širšemu občinstvu je znan kot urednik mariborske „Zore“. Lepo število filozofično-pedagogičskih spisov je spisal tudi v nemščini. Rojen je bil Janko Pajk l. 1837. v Spodnji Poljskavi na Štajarskem ter je podučeval kot profesor v Gorici, Kranju, Mariboru, Brnu in na Dunaju, odkoder se je še le letos preselil v Ljubljano. Bodi mu lahka zemlja slovenska, kateri je posvečeval delo prostih svojih ur in za katero je neuklonjen pretrpel mnogo krutega preganjanja. Slava njegovemu spominu!

Kaj bode 13. novembra? Nekateri ljudje so v silnem strahu pred 13. novembrom. Domišljujejo si konec sveta in hočejo, da se komet Biela zaleti v zemljo. Da se ta strah malo razpodi, priredila je preteklo sredo „Slov. kršč. soc. zveza“ v veliki dvorani „Katol. Doma“ javno predavanje. Predaval je č. g. Sušnik „o zvezdoslovju“ s posebnim ozirom na 13. november. Poslušalcev je bilo toliko, da je policija morala vsled neznosne gnječe zabraniti na stotine broječi množici uhod v „Katol. Dom“. Gospod predavatelj je razlagal poljudno komete in prišel do zaključka, da je strah pred 13. novembrom neutemeljen, ker bomo videli 13. 14. in 15. novembra samo zvezdnate utrinke. Podučno predavanje prinaša sinočni „Slovenec“ dobesedno; list se prodaja v prodajalnici pri Brusu (Štefetu) po 7 kr. izvod.

Javno predavanje. Prihodnjo sredo ob 1½.8. uri zvečer priredi v veliki dvorani „Katol. Doma“ „Slovenska kršč. soc. zveza“ zopet javno predavanje. Predaval bode gosp. Ivan Rakovec o vojski v južni Afriki.

Pritožbo proti samoslovenskim uličnim napisom, katero je dvignilo 89 nemških meščanov, je deželna vlada zavrnila, ker ima občinski svet vsled razsodbe upravnega sodišča v zadevi praških napisov pravico, določati napise. Deželna vlada je občinskemu svetu le naložila, da mora predložiti svoje naknadno odobrenje županovega koraka deželnemu odboru v potrdilo.

Mestno posredovalnico za delo dobimo s 1. januarjem 1900 l. Zasluga je to magistratnega svetnika g. Podgorška. Žalibog se mu ni posrečilo izvajati brezplačne posredovalnice, pač pa so bili občinski očetje toli socialni, da so v predloženem jim statutu povišali donesek za posredovanje na 20 kr. Odločno Obžalujemo!

Nov grob. V Ljubljani je umrla v 88. letu svoje dobe plemenita gospa Karolina pl. Bleiweissova, udovala po pokojnem „očetu Slovencev“. Njen pogreb je pričal, da je mej nami še živ spomin na moža, ki nas je vse združeval „za vero, dom, cesarja“.

pa na kakega zmagovalca. A oboje je napačno. V arhivu kriškega župnega arhiva leži izvirna pergamentska listina z dne 27. novembra 1301, v kateri se Žiganja Vas imenuje Sidigoystorf. S tem nam je vse jasno. Bil je staroslovenski mož Židigoj ali pa Žitigoj (obojno lastno ime se dobiva v najstarejših listinah, kakor nam poroča dr. Kos v Letopisu Matice Slovenske), ki je ustanovil s svojo zadrugo to vas. Sprva se je vas imenovala Židigojna Vas, iz česar se je ime v teku stoletij skrčilo v Žiganja Vas. V nemški pisarni se je pa slovensko ime, ko je postalo nerazumljivo, prekrojilo v Siegersdorf. Če so iz te vasi bili doma kranjski plemenitniki Siegersdorfi, ali ne, ne moremo določiti.

Otoče. Postajališče ima zopet samo slovensko ime, četudi kak Nemec reče Ottotschach, Sava dela ondi več otokov. Sosednji prebivalci so bili tedaj Otokjani = Otočani, in od tod je nastalo ime Otoče, kakor Goriče.

Radovljica — Radmannsdorf. Rad pomenja v staroslovenščini moško lastno ime. Dobiva se večkrat v listinah ali samo Rad, ali pa tudi v sestavah: Radoslav, Radogoj itd. Mož Rad je tedaj ustanovil Radovljico. Na njegovem posestvu, na Radovem ali Radovljem, je nastala vas,

koje prebivalci so se zvali Radov+(l)jani = Radovljani (vtaknjen je „l“ pravilno med „v“ in „j“ in jotovanim „a“), in kraj znabiti sprva v Radovljah ali Radovljah. V listini iz srede 11. stoletja stoji „Radilidorf“. Pozneje je iz „Radovlj“ in nove končnice „ica“ nastalo ime Radovljica. Zanimivo je to, da so Nemci, ko so kovali ime Radmannsdorf, še dobro vedeli, da je vas zasnoval mož Rad, zato so ga imenovali Radmanna in vas Radmannsdorf. Ko se je pa Radovljica iz vasi povzdignila v mesto in so delali mestni grb, so pa že dvojili, kaj pomenja Rad, tedaj so v grb za oba pojma (Rad+männ) vzeli moža, ki drži v roki kolo. Radovljčani (iz Radovljic+jani) imajo pač po krivici kolo v grbu, zadosti bi jim bil mož, ki bi jih spominjal staroslovenskega očeta Rada. Kolo jih pa le spominja, da so jim bili nemški gospodarji v sosednjem lipniškem gradu, čigar razvaline še vedno gledajo čez Savo na slovensko Radovljico, vedno le peto kolo v narodnem in kulturnem napredku. Da je ta Rad, ki je zasnoval Radovljico, ali kak drug Rad dal ime tudi vodi Radovni, katera se steka blizu Javornika v Savo, in kateri so Nemci pozneje pritiskali pokvarjeno in nesmiselno ime Rothwein, je verjetno. (Dalje pride.)

Škandal v štajarskem deželni zboru je prorokoval na shodu v Brucku štajarski deželni poslanec Walz. Dejal je, da bode proti dr. Sernecu provociral tak izgred, kakršnega svet še ni videl. Prav bi torej storili slovenski deželni poslanci štajarski, da bi prišli prihodnjič v zbornico s — pasjimi biči.

Kopališče v Kamniku vabi h koncertu, katerega priredi Kamniški salonski orkester v dvorani zdravilišča, v nedeljo dne 12. novembra 1899 l., v korist ubogim mesta Kamnik. Začetek točno ob 8. uri zvečer. Vstopnina 40 kr.

Štajarski Slovenci pri delu. Kmetijska zadruha se je ustanovila v Braslovčah na Štajarskem. Pristopilo je takoj prvi dan nad 100 udov. — Pri sv. Juriju ob Taboru se je slovesno blagoslovilo novo poslopje mlekarske zadruge. — Novo bralno društvo ustanove jutri pri sv. Benediktu v Slovenskih goricah, dne 19. t. m. ga pa dobe v Slovenski Bistrici. — V Laškem trgu se danes poleg lepo poslujoče „slovenske posojilnice“ odpre „kmetijsko in konsumno društvo“ in „narodna gostilna“ tik železniške postaje v hotelu Flosser. — Osnovni občni zbor delavskega stavbenega društva v Celju bode 19. t. m. ob 3. uri popoldne v gostilni „Narodnega doma“. — V Št. Ilju bodo Slovenci imeli jutri velik shod. — Katoliško politično narodno društvo snujejo v Gornji savinjski dolini. — Prihodnjo nedeljo bode na shodu v Oplotnici govoril bivši drž. in dež. poslanec g. dr. Jož. Vošnjak.

Ptujski občinski očetje so se pritožili na knezoškofijski konsistorij, da jih „Südsteierische Post“ „pri miru ne pusti“. Dobili so v odgovoru pošteno pod nos. V jezi so sklenili, da odgovor izroče pravnemu odseku, ki naj stori potem nadalnje korake do — korenite blamaže.

Slovenci v Celju so si ustanovili zadrugo oziroma delniško družbo za vzdrževanje železne trgovine. Pokupljene so že vse izdane akcije. Objestnost Rakuževa in Radakovičeva se bode s tem precej ponižala, — ako bodo Slovenci dosledneje razumevali geslo „Svoji k svojim!“

Za nemški „Studentenheim“ v Mariboru je dala mestna hranilnica v Mariboru pred leti 25.000 gld. Sedaj je ta svota narasla na 40.000 gld. S to svoto se sedaj otvori „Studentenheim“.

Delavsko gledališče v Ljubljani je priredilo preteklo nedeljo tri predstave ob natlačeno polni dvorani „Katol. Doma“. Sodelujoče moči je občinstvo obsipalo z neprestano pohvalo. Dramatični odsek „Zveze“ sedaj pripravlja prekrasno igro „Mlini pod zemljo, ali zadnji dnevi poganstva v Rimu“.

V okrajni zastop celjski so zmagali Slovenci. Nemci so z različnimi pooblastili hoteli uropati Slovence večino, a so se zelo opekli. Nemci so dobili samo 19 glasov. Boj na slovenski strani je požrtvovalno vodil dr. Dečko.

Ženski profesor. Gospodična dr. Barbara Tedeschi je postala — profesorka na laški gimnaziji na Reki.

Provokacija slovenskega ljudstva. Deželni šolski svet štajarski je vsprejel v svojo oskrb „Schulvereinsko“ šolo v Št. Ilju na Štajarskem. Šolo je „Schulverein“ ustanovil sredi Slovencev, da bi jim ondi zredil narodne izdajice. To početje podpreti, je čutil potrebo deželni šolski svet štajarski!

Ogenj na Jesenicah. Dne 6. t. m. bi bil skoro grozen požar uničil vse Jesenice. Ob desetih zvečer je pričelo goreti pod cerkvijo na hlevu posestnika Janeza Pšenice. Hitro se je ogenj razširil na sosednja poslopja, ki so s slamo krita. Janezu Pšenici in Jakobu Mesarju je vse zgorelo, zgorela je dalje nova hiša Nikolaja Hrovata in tudi nova hiša župana Jožefa Klinarja. Schreyeovo hišo so z velikanskim naporom rešili. Na mestu nesreče je neumorno delalo šest požarnih bramb.

Osebnosti. Gospod dr. Ivan Robida je imenovan primarijem blaznice na Studencu. — Modroslovec Fr. Komatar iz Mjubljan je postal doktor na dunajskem vseučilišču.

Nadporočnik zblaznel. V Lloydovi restavraciji v Ljubljani primeril se je v sredo zvečer mučen prizor. Nadporočniku Z. Lekanu se je omračil duh. Psoval je goste in metal med nje

steklenice. Morali so mu nadeti prisilno jopico. Potem so ga odvedli v blaznico.

Ruski kurz se je v Ljubljani in Idriji že pričel. Sedaj se ustanavlja tudi v Gorici.

Javen shod ima jutri politično društvo „Edinost“ v Rojanu pri Trstu v prostorih konsumnega društva.

Občni zbor političnega društva „Edinost“ v Trstu bode v Trstu 26. t. m. v dvorani Mally ob 9. uri popoldne.

Volitev župana v Pomjanščini se je torej izvršila. Znani Bartolich je dosegel svoj cilj po ramah narodnih izdajic, ki so mu zažigale — bengalični ogenj in kričale: „Evviva Istria italiana!“ Upajmo, da se tudi v tužni Pomjanščini skoro zjasni.

Družbinski večer „Slov. plan. društva“ bode danes zvečer ob 8. uri v „Narod. domu“. Predaval bo gosp. profesor Perušek o svojem potovanju po Siciliji. Slavn kvartet „Ilirija“ sodeluje iz posebne prijaznosti.

Demonstracije na Reki so bile dne 8. t. m. radi samomažarskih napisov na električnem tramvaju. Demonstrantje so ustavili tramvaj. Demonstracije so trajale do kasne noči. Redarstvo je aretovalo 25 oseb. Mažari se zelo boje, da se demonstracije ponove.

Slovenske posojilnice na Koroškem so v preteklem letu napravile čistega dobička 11.695 gld. 21 kr.

Nov italijanski list bode pričel izhati v Gorici. Lahi so izdali v ta namen že 300 delnic po 10 gld.

Slovenski jezik na Koroškem. Vrhovno sodišče na Dunaju je priznalo, da se na Koroškem pri sodiščih smejo vlagati slovenske vloge, na katere se morajo izdajati slovenske rešitve.

V stranišču zadušila sta se dva mladenci v Vertobji. Čistila sta stranišče. Amonijak ju je zadušil, ker sta bila premalo previdna, da sta šla v stranišče prej, predno sta se prepričala z lučjo, da je zrak dovolj čist.

Nič „hier“. Rezervist Josip Zorko iz Široke Seti se je pri kontrolnem shodu v Zagorju zgasil „tukaj“ mesto „nikir“ (hier) ter dobil vsled tega pet dnij zavora. Osodepolna beseda!

Martinovo veselico priredi katoliško društvo rokodelskih pomočnikov v Ljubljani v nedeljo, dne 12. novembra 1899 v svojem domu, Komenskega ulice št. 12. Vspored: petje, „Grščak in kmeta“, šaljivi trospev s spremljevanjem glasovira, „Pravda“, šaloigra v dveh dejanjih, spisal č. g. A. Kržič. Prosta zabava. Začetek ob 6. uri zvečer. Vstop brez vabila ni dovoljen.

Martinov večer priredi pevsko društvo „Ljubljana“ danes, dne 11. novembra 1899. l., v Sokolovi dvorani „Narodnega doma“ z vojaško godbo in plesom. Iz posebne prijaznosti sodeluje operni pevec g. Lev Pestkovski. Vspored: petje in godba. Začetek ob 8. uri zvečer. Vstopnina 40 kr. za osebo, obitelj 3 oseb 1 gld. Častiti člani so vstopnine prosti.

Podružnica sv. Cirila in Metoda „Pivka“ v Št. Petru na Krasu ima svoj občni zbor v nedeljo dne 19. novembra 1899. ob 4. uri popoldne v prostorih g. Ivana Korošca v Št. Petru. K obilni vdeležbi vabi odbor.

Laške uniforme v Trstu so pričeli nositi mestni stražarji. Posnete so po uniformah laških bersaglierov. Vladi se to ne zdi provokacija.

Čitalnico bodo jutri ustanovili pri sv. Jakobu v Trstu. To bo krepka opora uspešnemu delovanju na narodnem polju v okraju sv. Jakoba.

Razne stvari.

Poroke v cesarski hiši. Poroča nadvojvodinje Štefanije z grofom Lonyayem se bode vendar vršila meseca januarja prihodnjega leta. Cesar je Štefaniji določil 200.000 gld. letne apanaže. Hčerka Štefanijina, nadvojvodinja Elizabeta, se prej zaroči z vojvodom Ulrikom Württembergskim, ki je bil rojen l. 1877. v Gmundnu.

Iz Prage se poroča: Na dvoru nadvojvode Franja Ferdinanda so vsa okna razbita in nemški napisi zamazani. Slugo, Fritschea, ki je stvar prijavil redarstvu, so Čehi napadli.

Češka zmaga. Nemški listi s silno jezo poročajo, da je občina Višav, v kateri so Nemci

dolgo let neomejeno gospodarili, prešla v oblast Čehov.

V Češkem Brodu so bili o priliki kontrolnega shoda burni prizori, ko se je neki Strnad oglasil s češkim „zde“. Ko so ga odpeljali orožniki na kolodvor, da ga izroče okrajnemu sodišču, spremljevala je Strnada na poti velika množica, pojoč narodne pesmi. Žene so ga obsipale s cveticami in se niti menile niso za udarce vojakov.

Iz državnega zbora.

(Izvirno poročilo.)

V sedmi državnozborni seji dne 5. t. m. se je razpravljalo o predlogih Daszynskega in dr. Pergelta, da naj se odpravi, oziroma popravi § 14. zakona za državni zbor, s katerim si je pomagalo Thunovo ministerstvo zadnji čas svojega obstanka, in prav ta razprava je pokazala, da je bila naša trditev, da bi se vse frakcije državnega zbora rade približale zdanji vladi — prava. Končni uspeh je bil tudi tak, kakoršnega si je vlada želela, — predloga prideta v roke nekemu za to ustanovljenemu odseku in tam bodeta pokopana. To bo pa uspeh birokratske vlade. Ministerski predsednik grof Clary je povdarjal, da je le potreba, kadar ni državni zbor zbran, rešiti nujne reči, uvela § 14. v temeljni zakon. Pri enakih slučajih je § 14. ne le opravičen, temveč kar nenadomestljiv, in zaradi tega vlada nikakor ne more pripustiti, da bi se § 14. odpravil. Pa tudi omejitev tega §, kakor dr. Pergelt zahteva, ni dopustljiva. Sicer bo pa vlada, ako se sestavi odsek za pretresovanje tega vprašanja, pri dotični razpravi svoje stališče bolj natanko pojasnila. Vlada je tedaj namignila, naj se od dasta predloga odseku, in to se je zgodilo.

Prvi govornik, dr. Milevski, izjavil je v imenu poljskega kluba, da je ta klub pripravljen sodelovati pri reviziji § 14., kajti način po katerem je grof Thun uporabljal ta §, je pravcato kršenje ustave. S tem se je žalil ugled parlamenta, s tem je ginevalo zaupanje v vladno pravičnost in v najširših krogih se je udomačila misel, da vladnim organom ni zaupati. Pretresa naj stvar odsek, državni zbor naj pa sklepa o popravu § 14.

Dr. Gessman, krščanski socialista, se je pridružil s svojim izvajanjem prvemu govorniku in pozivljal vlado, da naj hodi po zakonito določenem potu in ne uporablja sile, tedaj bo mogoče vsa vprašanja potom drž. zbora rešiti, mej drugim tudi ostale točke poravnave z Ogersko.

Poslanec Röhling dejal je, da sta v obravnavi stoječa predloga zahteva binkoštnega programa Nemcev in obžaluje, da zbornica pri sestavi dotičnega zakona ni bolj natančno gledala na besedilo § 14.

Poslanec Kiesewetter je izrazil prepričanje, da je zloraba § 14. zakrivil žalostni položaj zdanje zbornice, in zahteva vsled tega nepogojno odstranitev tega paragrafa.

Mladoček dr. Stransky ni verjel, da bi levica resno mislila na odstranitev § 14. Branil je vlado grofa Thuna, da bi ona po uporabi zakona zakrivila žalostni politični položaj. Le obstrukcija je onemogočila delovanje zbornice in vsled tega prisilila vlado, da je uporabila moč § 14. Govornik napada ustavoverne veleposestnike, ker je njihov poslanec in bivši minister dr. Baernreither več ministerskih določb podpiral, in zatrjuje, da so Čehi za nepogojno odpravo § 14.

Vpisanih je bilo do 20 govornikov, a dali so se izbrisati. Vsled tega pričel je predsednik z glasovanjem, kar je pa povzročilo veliko nemira in razburjenosti, ker se je bilo bati, da bi predlog za odpravo navedenega zakona venderle zamogel dobiti večino.

V teku glasovanja je popolnil dr. Verkauf Daszynskijev predlog s tem, da je predlagal samostalni zakon, s katerim se odpravi zloglasni § 14. Za ta predlog se je oddalo 165 glasov, a proti predlogu 110 glasov. Vsak tak predlog pa mora imeti $\frac{2}{3}$ večino. Manjkalo je le 19 glasov do te večine in to so zakrivali Čehi sami, kajti njih veleposestvo je glasovalo proti pred-

logu in 18 Mladočehov je bilo odsotnih. Za predlog so glasovali Čehi, Slovenci, kolikor jih ni ušlo iz dvorane, in pa nemški liberalci in nacionalci. To glasovanje je pokazalo, da desnica ni bila jedina, Poljaki in katoliška ljudska stranka sta odpovedali Čehom sodelovanje, pa tudi nemški krščanski socialisti so se uklonili vladi.

Konečno pa je bil sprejet Pergeltov predlog, da se sestavi odsek, ki bi to vprašanje razmotal. S tem sklepom se je ugodilo želji vlade Seja dne 8. novembra 1899.

Glavna točka tej seji je bil govor vodje finanč. ministerstva dr. pl. Kniazioluckega, kateri je predložil državni proračun za l. 1900. Prvi del govora je bil pa namenjen provizoriju za prve štiri mesece prihodnjega leta. Skupno potrebnost je določil na 1.585.403.933 kron, katero je pokrili z 1.585.811.822 kron torej s prebitkom 407.889 kron. V drž. proračunu nahajamo mej drugimi naslednje postavke: 173.650 kron za zboljšanje razmer v bratovski skladnici idrijski, 200.000 kron za zgradbo justičnega poslopja v Ljubljani, 40.000 kron za gimnazijsko poslopje v Ljubljani, in 2600 kron za notranjo upravo, 152.000 kron za regulacijo Save, 50.000 kron za preložitve karlovške ceste pri Kandiji in 20.000 kron za preložitve zagrebške ceste pri Trebnjem, 70.000 kron za vojašnico v Novem Mestu, 14.000 kron za uradno poslopje v Radovljici in 30.000 kron za zgradbo uradnega poslopja v Kamniku. Minister je dejal, da ima zbornica še velike državne zadeve rešiti in da tedaj ni misliti, da bi se proračun pred koncem meseca aprila rešil. Govornik ni gledal na lepe besede in tudi ni posebno izpilil govora, pustil je le številkam svoje pravo. Redni izdatki niso bili v Avstriji še nikoli tako visoki, kakor letos, ker nadkriljujejo za 56 milijonov kron prejšnje izdatke, — vendar se ni bati nesreče, kajti redne izdatke pokrijejo tudi redni prihodki. Največji del povisanih izdatkov vzamejo povisane plače uradnikov, slug itd., toda osebni davek in pa indirektni davek bodeta vse to pokrila. Govornik je izrekel svoje prepričanje, da je gospodarsko stanje v državi povoljno in da bo treba gledati, da se tudi finance dežel zboljšajo. To se pa ne more takoj zgoditi, o tem bo treba posvetovanja vseh načelnikov avstrijskih dežel, — kateri se bodo o tem posvetovali še v teku leta 1899. — Proračun je izročen zbornici, vendar je še v božjih rokah, bo li tudi sedanji vladi proračun, ali pa le provizorij privoljen.

Za vodjo finančnega ministerstva je nastopil Mladočeh dr. Zacek kot kritik vladnega odgovora zaradi izgrede na Moravskem. Govornik je zatrjeval, da ti izgredi niso znabiti le kruto preganjanje židov, kakor se na Dunaju misli, in izvaja, da je le nepremišljeno postopanje vojaštva povzročilo žalostne posledice. V Prerovu je bilo sicer razburjeno zborovanje, kakor se to čestokrat zgodi po celi Avstriji, a to ni dalo povoda, da se je vrglo vojaštvo z orožjem po občinstvu. V Holeševu so orožniki v množico streljali in to je vzbudilo ljudstvu strast tako, da so nastali izgredi, koje mora človek sicer obžalovati, — a jih je človeško soditi. V Všetinu so se brigali orožniki brez vsakega uzroka le za židovsko lastino, ko je pa orožnik vstrelil v množico, ne da bi bilo to potreba, je ljudstvo zbesnelo. Množica je nastopala proti židom, ker so leti nositelji Nemštva na Moravi in ker se po njih godi domačinom povsodi krivica bodisi v narodnem, bodisi v gospodarskem oziru.

Po tem govoru so zahtevali socialni demokratje, da se razprava pretrga in da se v zakonu zaradi odprave časnikarskega kolka sklepa. Temu je ugovarjala desnica. Konečno se je sklenilo, da se tekoča debata nadaljuje, a takoj potem vzame v razpravo zakon o odpravi časniškega koleka.

V četrtek dne 9. novembra je bil državni zbor posebno marljiv. Imel je namreč jutranjo in pa večerno sejo.

V jutranji seji je bil socialni demokrat Berner postopanje vladnih organov, oziroma vojaštva, katero je baje brez potrebe streljalo

v češko množico. Izrekel je nezaupanje po ministru obljubljenim preiskavam. Preiskaval bo stvar načelnik one oblasti, ki je vse zakrivila, in kak bo konec taki preiskavi se lahko misli. Govornik je zahteval ustanovitev posebne preiskovalne komisije, katera bi nepristranski delala. Nadalje je sumnil Berner mladočeški klub, da je v nekaki zvezi z izgredi, ker jih je potreboval, da zakrije svoj politični propad, — in dokazoval, da je nastopanje židov na Moravskem, ki se družijo časih z Čehi, časih pa z Nemci, kakor jim ravno kaže dobiček, zelo pripomoglo k izgredom. Konečno pozivlja govornik pravosodnega ministra, naj skrbi, da ne bo zadel zapeljane izgrednike prevelika kazen.

Posl. Türk je priznal, da so se družili na Moravskem židje z Nemci, — kar je slednjim zelo škodovalo in vzbudilo sovraštvo proti njim v deželi. Tudi ta govornik je obsojal postopanje vojaštva in trdil, da imajo moravski izgredi zgolj protižidovski značaj in baš zaradi tega je treba, da se upliv židov odstrani. Konečno je priznal, da stoji njegova (Schönererjeva) stranka osamljena v zbornici, kajti ostali Nemci so jo zapustili in klečeplazijo sedanji vladi. Prosil je milosti za izgrednike.

V večerni seji se je sprejel zakon, da se dovolijo iz državnega zaklada po elementarnih nezgodah poškodovanim občinam in posameznikom neobrestna posojila do 3.000.000 gld. Vračalo se bo to posojilo v 15letnih obrokih pričenši 1. januarja 1903 in pa da se porabi 1.000.000 gld. za poprave pokvarjenega obrežja pri vodah.

Govorilo je v tej zadevi 15 govornikov, mej njimi za kranjske potrebe posl. Pfeifer.

V petek 10. t. m. se je nadaljevala obravnava o izgredih na Moravi.

Mladočeh Adamek je odgovarjal Türku in zatrjeval, da češki narod zaradi tega proti židom nastopa, ker podpirajo židje nemški element na Češkem in Moravskem, koji element bi bil sicer že zdavnej propadel in naroda bi se bila v teh deželah poravnala. Sedanja vlada zatira pa češki narod in njega pravice.

Poljak Kozlovski obsojal je vlado, ker je odstranila jezikovne naredbe, ne da bi jih nadomestila z jezikovnim zakonom, izvaja po vojaškem zakonu, da vojaštvo ni imelo pravico streljati na razburjeno ljudstvo in zaradi tega ne odobri vladnega odgovora in ga ne vzame na znanje.

Po tej izjavi je poskusil minister Körber opravičevati oblasti in postopanje vojakov, a nastal je po celi zbornici silen vihar, pokazala se je taka razburjenost, kakeršna je bila za časa najhujše obstrukcije. Predsednik Lupul ni mogel narediti miru in minister je moral prenehati s svojim govorom.

Nemški liberalci d' Elvert obsojal je iz stališča svoje stranke postopanje oblasti proti izgrednikom. Ni zaupati poročilom, koje je dobil minister od okrajnih glavarjev in predlaga, da se sestavi v državnem zboru preiskovalna komisija, katera bo zanesljivo o stvari poročala, ker le po takem poročilu je mogoče stvarno govoriti o izgredih. Konečno je napadal Mladočehe in njih „izivalno“ politiko.

Antisemit Schneider je zbral malo da ne vso zbornico krog sebe in izvajal, da so bili izgredi na Moravskem edino le izvor protižidovske strasti. Žid dere Čehe, in jih mori in to je povzročilo izgrede, če tudi se niti Čehi niti Nemci ne upajo tega izreči. Govornik neusmiljeno biča vlado in razkriva talmud in druge židovske listine poslušalcem, ter kaže hudobijo Židov do najnovejšega časa in utemeljuje da se gode še danes ritualni umori. Govornik govori temeljito in zabavno, — poslušalci ga odlikujejo z dobrokllici, kojih ne morejo preprečiti navzoči Židje.

Poročati je še, da se nahaja v proračunu znesek 1200 gld. za otvoritev petega razreda na drugi (nižji) gimnaziji v Ljubljani.

Brzjavka. Ivan Nepomuk Glavina, umirovljeni škof tržaški, je včeraj umrl.

Potrtega srca naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanem presunljivo vest, da je naš ljubljani soprog, oziroma oče, gospod

dr. Janko Pajk

umirovljeni c. kr. profesor

po volji Vsemogočnega, dne 7. novembra ob polu drugi uri po polnoči, po dolgi, mučni bolezni, previden s svetotajstvi za umirajoče, v 62. letu svoje dobe mirno v Gospodu zaspal.

Zemski ostanki predragega rankega so bili v sredo dne 8. novembra ob 5. uro popoldne iz hiše žalosti, Bleiweisova cesta št. 13, prenešeni na pokopališče k sv. Krištofu, kjer so bili po slovesnem blagoslovljenju v lastni grob k zadnjemu počitku položeni.

Sv. maše zadušnice se bodo brale 14. novembra ob sedmi uri v župni cerkvi Marijinega oznanjenja.

Ranjki se priporoča blagemu spominu.

V Ljubljani, dne 7. novembra 1897.

Pavlina Pajk,
soproga.

Milan Pajk
c. kr. prov. prof. na učiteljski
Teodor Pajk
sinova.

Zahvala.

Pri hudem udarcu, ki nas je zadel, nam je bilo v veliko tolažbo o priliki smrti izkazano sočutje do rankega soproga, oziroma očeta. Zato izrekamo iskreno hvalo vsem onim, ki so z venci, sožalnicami ali z udeležbo pri pogrebu njegov spomin počastili. Med udeleženci bodi omenjen slavni odbor Slovenskega pisateljskega društva; ob enem gre srčna hvala prečastitemu vodstvu Marijanišča, ki je dalo spremljevat pokojnega pogreb po gojencih zavoda.

Ljubljana, 10. novembra 1899.

Rodbina Pajkova.

Službo

občinskega tajnika

želi sprejeti

83 (2)

večletni obč. praktikant.

Ime pove upravništvo „Slov. Lista“.

Tinktura zoper kurja očesa

== gotovo najboljše sredstvo ==

za hitro odpravo kurjih oces, trde kože itd.

Stekleničica z rabilnim navodom 25 kr.

Dobiva se v 60 (17)

deželni lekarni „pri Mariji Pomagaj“

M. Leustk-a v Ljubljani.

Gabr. Piccoli,

lekarnar „pri angelu“,

dvorni založnik

Nj. svetosti papeža Leona XIII.

v Ljubljani,

Dunajska cesta.

Brezje na Sp. Štajerskem, 14. nov. 1898.

Vaše blagorodje!

Ker smo se že velikokrat prepričali, da je ta Vaša tinktura za želodec, katero je rabila že cela moja hiša z najboljšim uspehom, res najboljše sredstvo zoper želodčne in tudi mnoge druge bolezni, se vam iskreno zahvaljujem. Pa tudi gospodu, kateri me je na to izvrstno tinkturo opozoril, sem hvaležen.

To potrjujem s tem, da vam izrečem svojo najiskrenejšo zahvalo v imenu cele moje družine ter vas uljudno prosim, da mi pošljete zopet jedno skatljico tinkture za želodec z 12 terimi stekleničicami in jeden lonček Glicerina Crème.

S spoštovanjem

Tomaž Dobek,

Posljite mi s poštnim povzetjem pod spodaj stoječim napisom 24 stekleničic izvrstne »želodčne esence«, ki se rabi z najboljšim vspehom.

20 (34)

Jožef Černko, župnik,

Vuhred. — Štajarsko.

Posljite mi s poštnim povzetjem 12 steklenic Vaše želodčne tinkture. Naš g. župnik Belec jo vsakemu bolehnemu prav gorko priporoča in skoraj vsaki, ki jo rabi, se jako pohvalno o nji izrazi.

S spoštovanjem

Ivana Vidas

pri Sv. Martinu, p. Sv. Nedelja,
S. Domenica d'Albona, Istria.

Cerkvena mizarska dela.

Podpisane izdelujem zlasti **cerkvene klopi, spovednice, okna, vrata in klešalnike** po vzorcih in lastnem načrtu ter se za taka dela priporočam čast. duhovščini in cerkvenim predstojništvom. Zagotovim izvrstno delo in nizke cene. Že desetim cerkvam sem izdelal klopi v največjo zadovoljnost.

Da je moje delo res trdno in lepo, pričujejo klopi po farnih cerkvah v Dobu, Radomljah, na Rovu, Brdu, Goričici, v Moravčah, Pečah, Komendi, pri Sv. Jurju pri Kranju in v novi cerkvi v Vodicah, pa spovednica na Holmcu.

Ravno sedaj izdelavam cerkvene klopi za farno cerkev v Čemšenik.

Postavljanje novih klopij v cerkvi traja le 5 do 6 dni.

Josip Stupica na Viru,
pošta Domžale.

48 (30)

21 (—)

Slovenci,

spomnite se

„Naše straže!“

Janko Klopčič

urar v Ljubljani, Prešernove ulice št. 4.

Priporoča:

55 (22)

Nikelnaste, jeklene, srebrne, Tula, ameriške plaque, zlate ure. Stenske ure. Ure z nihalom. Salonske ure. Pisarniške ure. Raznovrstne lično izdelane budilke. Srebrne, Tula, amer. plaque, novo-zlate, fine 14kar. zlate verižice, zapestnice, prstane, uhane, zapone, priklepke, gumbi za manšete in srajce, igle za kravate iz granatov. Razne stvari iz Kina-srebra. Prstane in uhane z dijamanti in briljanti. Specijalitete vsake vrste v zalogi.

Nikjer se ne kupuje ceneje.

Popravila zanesljivo, točno in ceno!

Redka prilika za nakup pohištva.

Jan. Dogan-a

mizarski pohištveni obrt
v Ljubljani 73 (11)

na Dunajski cesti št. 15 (v Medjatovi hiši)

priporoča svojo dobro vrejeno

zalogo

vsakovrstnega likanega
in politiranega

pohištva

Naročila se točno izvršujejo.

Cenilnik s podobami zastoj in franko.

Redka prilika za nakup pohištva.

Izvod iz voznega reda.

Odhod iz Ljubljane v Kamnik. Ob 7. uri 23 m. zjutraj, ob 2. uri 5 m. popoldne, ob 6. uri 50 m. in ob 10. uri 25 m. zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih.

Prihod v Ljubljano iz Kamnika. Ob 6. uri 56 m. zjutraj, ob 11. uri 8 m. popoldne, ob 6. uri 10 m. in 9. uri 55 m. zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih.

Splošno kreditno društvo v Ljubljani.

Vplačani zadružni deleži gld. 46.830.

Promet od 1. okt. 1898 do 1. avg. 1899: gld. 1,661.490.22

Skupna aktiva gld. 287.978.03.

Sprejema hranilne vloge po 4½%, vloge na tekoči račun po 3½% od dneva vložitve do dneva vzdiga.

Izposoja se na menjice in na personalni kredit proti obrestim po 5 do 6% brez kakih stroškov.

Urađuje se vsak dan ob navadnih urah:

Dvorski trg šte. 3.

68 (12)

!! Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje!!

Stanje hranilnih vlog 30. septembra 1899: čez 2 milijona gld.

Denarni promet v devetih mesecih: čez 6½ milijona gld.

Ljudska posojilnica

Preje Gradišče št. 1. — Sedaj: Kongresni trg št. 2, I. nadstropje.

Sprejema

hranilne vloge

vsak delavnik od osme ure zjutraj do jedne ure popoldan in jih obrestuje po

➡ **4 1/2 %** ⬅

brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsacih vloženih 100 goldinarjev čistih 4 gld. 50 kr. na leto.

Stanje hranilnih vlog 30. septembra 1899.
2,112.219 gld. 99 kr.

Promet v 9 mesecih od 1. jan. do 30. sept. 1899.
6,757.658 gld. 53 kr.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje kaj prekinilo. — Za nalaganje po pošti so poštno-hranilnične položnice na razpolago.

V Ljubljani, dne 10. oktobra 1899.

Dr. Ivan Šušteršič,
predsednik.

Anton Belec,
posestnik, podjetnik in trgovec v Št. Vidu nad Ljubljano.

Frančišek Birk,
stolni vikar v Ljubljani.

Dr. Janko Breje,
odvetniški koncipijent v Ljubljani.

Odborniki:

Dr. Andrej Karlin,
gimn. profesor v Ljubljani.

Karol Kauschegg,
veleposestnik v Ljubljani.

Matija Kolar,
župnik pri D. M. v Polji.

Ivan Kregar,
načelnik okrajne bolniške blagajne v Ljubljani.

Josip Šiška, knezoškofijski kancelar,
podpredsednik.

Dr. Viljko Schweitzer,
odvetniški koncipijent v Ljubljani.

Gregor Šlibar,
župnik na Rudniku.

Dr. Aleš Ušeničnik,
stolni vikar v Ljubljani.

84 (3—2)